

יצחק רבין עם סיום בית הספר בגבעת השלושה, 1939

תל אביב, י"ג בשבט תרצ"ו, 6 בפברואר 1936

1 ◀ אל מרדכי בן הלל הכהן, ירושלים

יצחק רבין כתב את המכתב המובא כאן בהיותו בן 14 למרדכי בן הלל הכהן, דוד אמו, שנקרא בפיו ובפי אחותו רחל "דוד". משפחת הכהן היו בני המשפחה הקרובים היחידים של אמם, רוזה כהן, בארץ, ויצחק רבין הרבה לשהות בימי ילדותו בחברת ילדי המשפחה. המכתב נכתב בעת שרבין למד בבית הספר המחוזי בגבעת השלושה.

שלום לך דוד מרדכי!

איך אתה מרגיש? אנחנו מרגישים את עצמנו די טוב.

אני מברך אותך למלאות לך היום שמונים שנה ואני מאחל לך בתקווה שתכתוב עוד כמה ספרים, אבל אחדים מהם לנערים בכדי שגם הם יוכלו לקרוא את ספריך וסיפוריך.

אני לומד עכשיו הרבה, למרות זה שאני בא אחר חמש (5 אחר הצהריים) עלי להכין עוד שיעורים כי עלינו לנצל כל רגע, אולם נדמה לי שאנו מנצלים יותר מדי. חוץ מן העבודה הרוחנית יש עבודה לא פחות קשה מן הראשונה והיא העבודה הגופנית. אנחנו התלמידים עובדים שעתים בפרדס כאן גם מוטלת עלינו אחריות בעד חלקה מהפרדס אשר אנו מעבדים אותה.

אני מודה לך בעד התיק שנתתה [כך] לי אותו בתור דמי חנוכה כי הוא עוזר לי בסחיבת הספרים והמחברות. בט"ו בשבט, כידוע חג הנטיעות, נוטע בית הספר אחרי פתח תקווה כרם בעל שלוש מאות גפנים. אצלנו חגיגת ט"ו בשבט עשירה בספורט ולו אנו מתכוננים עתה. תמסור דרישת שלום לדודה, גם דרישת שלום מאמא.

שלום לך,

י. רבין

ראש אג"ם יצחק רבין (שני מימין) בביקור בעיר בון באלג'ריה, ינואר 1960. מימינו נספח צה"ל בפרז
עוזי נרקיס. משמאלו הגנרל הצרפתי קרפין וראש אמ"ן חיים הרצוג

113 ◀ אל עוזי נרקיס, נספח צה"ל בפרז

תל אביב, 5 בפברואר 1960

סודי ביותר-פרטי

שלום רב עוזי,

אם כי רק כשבועיים מאז נפרדנו¹ הרי המאורעות הרבים שנתרחשו הן בתחום מושבך² והן כאן היו רבים ומשנים סדרים מקובלים עד שקשה להאמין כי עברו באמת רק שבועיים. החלטתי לכתוב לך מכתב זה כדי לנסות, בנוסף לתדריך השוטף של א[גף] מ[ודיעין] לתת לך רקע להבנת המגמות האפשריות גם בעתיד.

כאשר יצאתי את הארץ, הרי על אף העובדה שהסתמן באופן ברור קו תוקפני יותר של קע"ם [הקהילייה הערבית המאוחדת] כלפי ישראל, לא היה שום שוני במדיניותנו כלפי קו זה. כפי שהסברתי בהזדמנויות קודמות הרי קע"ם החלה להשתמש בקלף האנטי-ישראלי לאחר שיתר קלפיה בעולם הערבי, הקלף ה"אנטי-אמפריאליסטי" והקלף של איחוד כולל בראשותה הפכו בלתי יעילים וחסרי תוחלת. השימוש בקלף האנטי-ישראלי צריך היה להיות כזה שתכליתו תהיה למצות את כל ההישגים שבהעלאת נימה אנטי-ישראלית מומחשת במעשים, אך תוך זהירות מקסימלית שלא להסתבך במלחמה או בסכסוך רציני עם ישראל. המהלך הראשון היה בכל הקשור בחסימת תעלת סואץ למעבר מטענים מישראל ("אינגה טופט") והאנייה היוונית³. המהלך השני היה בהעלאת תכנית הטיית מימי הבניאס והחצבני מחוץ לתחום ישראל והשטחים המפורזים.⁴ המהלך השלישי החל

1. רבין ביקר באנגליה ובצרפת ב"11-25 בינואר 1960. במהלך ביקורו בצרפת ניהל יחד עם הרצוג דיונים עם ראשי הצבא הצרפתי על תכניות לשיתוף פעולה צבאי (ראו הערת הפתיחה לתעודה 117), ואחר כך ביקר גם בקורסיקה ובאלג'ריה.
2. הכוונה למרד המתיישבים הצרפתים באלג'ריה, שפרץ ב"24 בינואר, ושדוכא רק בראשית פברואר, לאחר שהנשיא דה-גול הפעיל סמכויות חירום.
3. על "אינגה טופט" ראו תעודה 107, הערה 7. האנייה היוונית "אסטיפליאה" נעצרה בתעלת סואץ ב"17 בדצמבר 1959 כשהיא נושאת מטען מלט מחיפה לג'בוטי. כמו במקרה של "אינגה טופט", דרשו המצרים מן הקברניט לפרוק את המטען, והוא סירב. במשך כמה חודשים תבעה ישראל לשחרר את האנייה על מטענה, אך המצרים דחו את התביעה, ובאפריל 1960 החרימו את המטען ושחררו את האנייה.
4. התכנית להטיית מי הירדן והעלתה בוועידת הליגה הערבית בקזבלנקה בספטמבר 1959. באותו מושב החליט הארגון על הקמת ועדה שתבחן את הטיית מקורות הירדן כדי למנוע מישראל להשתמש במים. בינואר 1960 הכריזה לבנון על כוונתה להטות את החצבני, ובדיוני מועצת הליגה שהתקיימו בקהיר בין ה"8 ל"29 בפברואר, הוחלט לנצל חד-צדדית את מקורות המים. למרות ההצהרות וההחלטות לא נעשו באותה שנה צעדים מעשיים ליישום ההחלטה.

פוליטית של אר"ם על שתי מדינות – פלסטינית ויהודית. אם אינני טועה לסיפוח הגדה המערבית לירדן, אינני יודע כמה מדינות בעולם הכירו. בכל אופן, לא כולם קיבלו זאת כעובדה דה פקטו. אפילו מדינות ערב לא הכירו בזה פורמלית.

לפי דעתי הגדה המערבית – מדינת ישראל לא צריכה להיות בין המדינות שמכירות בסיפוחה המלא לירדן. וצריך לחתור לשמור סטטוס מיוחד לגדה המערבית. סטטוס שמאפשר תנועה ישראלית בשטח ללא בעיות, זה נותן כל מיני דברים. אני לא חושב שיש חשיבות להיכנס לניסוחי ניסוחים. אבל שיש הסכם ישראלי-חוסייני במקרה של הסדר בינינו ובין הירדנים – לקבוע סטטוס מיוחד לגדה המערבית שנותן שליטה אזרחית לירדן וביטחון צבאי לישראל. לא מנסים, לא הולך.

202 ◀ איגרת פרדה מחיילי צה"ל ומפקדיו כ"ט בכסלו תשכ"ח, 31 בדצמבר 1967, שעה 16.29

חיילי ומפקדי צה"ל ביבשה, באוויר ובים!

לפני ארבע שנים נתמנתי לתפקיד ראש המטה הכללי של צבא ההגנה לישראל. ידעתי אז מה רבה האחריות המוטלת עלי עם קבלת תפקיד זה, אם גם ידעתי שאין אני עומד לבדי ויחד עמי שותפים באחריות הכבדה אלפי חיילי ומפקדי צה"ל. הכרתי את צה"ל מאז הוקם בעת מלחמת העצמאות ובטוח הייתי שיחדיו נוכל להרים את משא ביטחון ישראל.

היו אלה ארבע שנים מיוחדות בתולדות ביטחון ישראל. ארבע שנים קשות לכולנו, למדינה ולתושביה, לצה"ל על כל חלקיו, אנשי צבא הקבע וחיילי שירות החובה, אנשי המילואים ותושבי יישובי הספר. ארבע שנים של מאמץ משולב להגברת כוחו של צה"ל ולעמידה בפני פעילות עוינת רבת צורות וממדים מצדן של מדינות ערב. המשכנו ביתר שאת בחישול כוחו ובהגברת עיצומו של צה"ל. הגדלנו ושכללנו ציודנו המלחמתי. העלינו כושר

ראש הממשלה לוי אשכול (במרכז) מעניק לרמטכ"ל הנכנס חיים בר-לב את נס הרמטכ"ל בטקס חילופי הרמטכ"לים, 31 בדצמבר 1967. משמאלו הרמטכ"ל היוצא יצחק רבין. מאחורי רבין, ראש לשכת הרמטכ"ל, שמואל גת, מאחורי בר-לב המזכיר הצבאי של אשכול ליאור ולימינו השרים זלמן ארן, יעקב שמשון שפירא, יגאל אלון, אבא אבן (מוסתר) ומשה חיים שפירא (צילום משה מילנר)